

Rex

(Atkelta ið 1 pól.).



kaip sudaryti teikiama jury do
misija. Tačiau turint tokias kom
petentingas jury komisijas, vangi
ar bus išvengta priekaištų, ka
ne pati geriausia knyga uobur
premiūtu. Netrai ir geriausi
kritikai suklysta ar padaro sąlū
kus sprendimus, kaip tai rodo ne
Nobello literatūros premijā sky
rimo praktika.



Christiane Bauermeister

Nuotrauka daryta
Čiurlionio parodos
afitanymo proga.

Christiane Bauermeister yra vokiečių meno ir literatūros istorikė, surašiusi pirmąjį Čiurlionio parodą Vakarų pasaulyje — Šarlotenburgo pilies Oranžerijos galerijoje Vahatiniane Berlyne. Oranžerijos buvo surengtos ir pirmasis tarptautinis Čiurlioniui skirtas simpozijumas bei Čiurlionio festivalis.

Tam projektui įgyvendinti Ponia Bauermeister pasakė

porą metų energingo darbo. Visa eilė Vakarų Europos meno istorikų buvo bandę suorganizuoti šią parodą anksčiau, tačiau negalėjo gauti leidimo iš Sovietų Kultūros Ministerijos.

Labai organizatori, meno žinovė ir puiki diplomate, Christiane Bauermeister ne tik surengė šį festivalį, bet taip pat jį išgarsino per spaudą, televiziją ir radiją. Parodos pabėkimas buvo milžiniškas; iki šiol vokiečių spaudoje pasirodė virš 40 jos recenzijų.

Lietuviai trenytje ir krašte turėtų padaryti Poniai Bauermeister tūnams patiekos žetį už jos pasisventinę įgyvendinant šį nelengą įplaną, kurio turis didelės įtakos išvystant Čiurlionio kūrybą ir Vakarų pasaulį.

Vienas iš labai daugelio Čiurlionio gerbių, su nuostaba ir pasigėrėjimu jos darbu, aš reiškiau Poniai Bauermeister sauo kvelis patiekas.

Helen Rannit

Yale universitete
1979 m. spalio 12 d.

(Atkelta iš 2 psl.)

DER TAGESSPIEGEL (Berlino), 79. VIII. 31. spausdina bene patį ilgiausią vokiečių spaudoje straipsnį apie už kelių dienų atidaromą Čiurlionio parodą. Straipsnio autorius — Heinz Chiff. Rašė daug detalių iš Čiurlionio gyvenimo, rašoma apie muzikos ir tapybos santykį Čiurlionio paveikluose, aptariama abstrakcionizmo problema ryšium su Kandinskio ir Čiurlionio kūryba, tvirtinant, kad Kandinskio esama daugiau formalistų, kaip tuo tarpu Čiurlionis yra ir mistiškai. Parodos atvežimo Berlyną proga daugiausia nuopelną skiriama ir A. Rannito kabinatui viešu laišku šiandien pabrėžiamai Christiane Bauermeister. Rašoma: „Už šią nuostabią dovana iš Kauno visų pirmą dėkojame Christiane Bauermeister, kuri su savo bendradarbiu dr. Viola Stephan visu tuo rūpinosi ir ilgą kelią, paradižiui atrodantį negalimu, padarė galimu“. Straipsnis pavadintas „Die Auffindung als Sensation“ (Atkavimas kaip sensacija). Laikraščio puslapis iliustruotas per dvi eilutes idėtu M. K. Čiurlionio darbu „Zalčio sonatos“ allegro.

DER ABEND (Berlino), 79. VIII. 31 Philip Peter Schmidt straipsnis pavadintas „Maerchen

der Nacht“ (Nakties pasakos). Straipsnį puošia ir dviejų skilčių Čiurlionio „Zodiako ženklų“ ciklo paveikslas „Skorpionas“. Labai poetiškai aprašoma žvaigždynais ir pasakomis persunkta Čiurlionio kūryba ir dailininko pokalbis su ne šiuo pasauliu. Užsimena, kad ir Kandinskui Čiurlionis buvo žinomas.

SPANDAUER VOLKSBLATT (Berlino), 79. IX. 1. Juergen Beckelmann straipsnis „Bildwelt mit Musik durchwoben“ (Paveikslų pasaulis, perraustas muzika). Pridėta ir įprastinė Čiurlionio nuotrauka (per vieną skiltį). Grožėjantis, rašoma apie Čiurlionio sonatų ciklus, apie „Pasaulio sukūrimo“ ir „Zodiako ženklų“ ciklus. Aptariami pavieniai paveiksai, išskirtinai pabrėžiamas „Rex“.

AUGSBURGER ALLGEMEINE (Augsburg), 79. IX. 1. „Maler und Komponist zugleich“ (Dailininkas ir kompozitorius kartu), taip pavadina savo straipsnį Liselotte Mueller. Pradedama: „Jūroje paskende žvaigždės ir miestai: mažučiai laivellai besisūpuojantys ant putojančių vilnių; figūros, piramidės, uolos, laiptai, bokštai — viskas besiveržia padangėse...“. Pripažįstant Čiurlionį abstrakcio-

nizmo pirmūnu, straipsnis baigiamas: „Spalvų potėpiai paveikluose yra taip vienas ant kito uždėti, lygiai kaip muzikoje vienas kitą sekantys tonai“.

BERLINER MORGENPOST (Berlino), 79. IX. 2. Puslapis iliustruotas per tris skiltis duoda vieną Čiurlionio triptiką „Raigardo“ dalimi. Peter Hans Gropfert raštas su tokia antrašte: „Die Geheimnisse der Engel im Kosmos gemalt“ (Angelo paslaptis, nutapyta kosmose). Pirmenamas „Blaue Reiter“ dailininkų grupuotės domėjimasis Čiurlioniu ir Sergej Diagilevo noras angažuoti Čiurlionį savo pastatymų scenovaidžiui, Roman Rolland'o susižavėjimas Čiurlioniu ir skulptoriaus Jacques Lipchitzo pasididžiavimas, jog ir jo tėviškė yra ta pati kaip ir Čiurlionio — Druskininkai. Sakoma, jog Čiurlionio kūryboje „nėra jokių sienų tarp gyvenimo ir mirties, o taigi tarp pasakos ir tikrovės“.

DER SPIEGEL (Hamburg), 79. IX. 3. informuoja apie vyksančią Berlyne Čiurlionio darbų parodą, statydama klausimą: ar gi vėl reikės perrašyti moderniojo meno istoriją? Aprašomas Čiurlionio kūrybos simbolinis ir kosminis pobūdis, užsimenamas ir Kandinskio — Čiurlionio pir-

mumo klausimas abstrakcionizmo raidoje. Nepasirašytas straipsnis iliustruojamas Čiurlionio „Pilių pasaka“ (per 2 skiltis).

SUEDKURIER (Konstanz), 79. IX. 3. Su nedideliais pakeitimais bei papildymais yra tas pats Liselotte Mueller straipsnis, kuris jau buvo atspausdintas 79. IX. 1 „Augsburger Allgemeine“ puslapyje. Tik čia (Suedkurier) dar pakeista ir jo antraštė: „Musik — in Malerei ueberetzt“ (Muzika, paversta tapyba).



M. K. Čiurlionis

MITTELBAYERISCHE ZEITUNG (Regensburg), 79. IX. 4. „Ein Grenzgänger wird wiederentdeckt“. Antrinė antraštė: Der Litauer Čiurlionis — ein Vorläufer der Abstrakten Malerei (Lietuvius Čiurlionis — abstrakčiosios tapybos pirmūnas). Paminima, kad Čiurlionis abstrakčius paveikslus nutapė ketverius metus anksčiau negu Kandinskis. Tačiau prileidžiama, jog yra nelengva aiškiai nuspręsti, ar šie

Čiurlionio paveiksai yra labiau abstraktai ar tik simbolinio pobūdžio kompozicijos. Kalbama apie Čiurlionio „Zalčio sonatą“, „Jūros sonatą“, „Zodiako ženklų“ ciklą, „Raigardo“ triptiką. Rašo Ingvalde Geleng.

NEUE OSNABRUECKER ZEITUNG (Osnabruck), 79. IX. 4. Antraštė: „Der erste abstrakte Maler?“ (Pirmas abstraktusis tapytojas?). Antrinė antraštė: „Ungewöhnliche Festivaleröffnung mit Čiurlionis in Berlin“ (Nepaprastas festivalio atidarymas su Čiurlioniu Berlyne). Informacija pasirašo Ingvalde Geleng. Maždaug tas pat, ką Ingvalde Geleng rašo ir to pačios dienos jau minėtame „Mittelbayerische Zeitung“ laikraštyje.

DER TAGESSPIEGEL (Berlino), 79. IX. 5. Straipsniu antraštė: „Der Maler — Komponist“ (Tapytojas — kompozitorius). Rašo Gottfried Eberle. Tai ryšium su Čiurlionio paveikslų paroda girdėtos Čiurlionio muzikos aptarimas, pripažįstant jai gražias lietuvių liaudies dainų užuominas, lyrizmą, bet šiaip gerokai įtakojamą kitų pasaulinių kompozitorių.

SPANDAUER VOLKSBLATT (Berlino), 79. IX. 5. Hans Joerg von Jent recenzuoja VII-

niaus styginio kvarteto pasirodymą Berlyne Čiurlionio parodos proga. Recenzijos antraštė: „Proben aus dem Musik — Schaffen“. Girdėtos Čiurlionio kūrinius nieko ypatingai naujo nerandama, atsekamos Ravelio ir Debussy įtakos. Tačiau paties styginio kvarteto grojimas, sakoma, labai respektuotinas (sehr respektabel).

BERLINER MORGENPOST (Berlino), 79. IX. 5. Vilniečių styginių koncerto Čiurlionio parodos proga įvykusio Berlyne, recenzija. Antraštė: „Multitalent aus Litauen: Čiurlionis“. Pasirašyta inicialu — w. — Koncerte, tarpe kitų, buvo grojami ir Čiurlionio kūriniai. Anot recenzento, 27 metų Čiurlionio veikalai nieko išskirtinai naujo neparodo, tačiau pasižymi kūrybos formaliu atbaigtumu.

STUTTGARTEN NACHRICHTEN (Stuttgart), 79. IX. 6. Apie Čiurlionio parodą Berlyne rašo Andreas — Christian Arndt. Antraštė: „Abbilder einer kosmischen Ferne“ (Kosminės tolumos paveiksai). Antrinė antraštė: „In der Charlottenburger Orangerie: Mykolas Konstantas Čiurlionis wiederentdeckt“ (Charlotenburgo Oranžerijoje M.

(Nukelta į 4 pusl.)

Kuprevičių koncertas

DARIUS LAPINSKAS

Programa: Sonata smuikui ir fortepijonui No. 1, Op. 75 — C. Saint-Saens; Arioso — J. S. Bach; Scherzo iš sonatos d-mol smuikui ir fortepijonui — J. Guodis; Aretužų fontanas — K. Szymanowski; Ispanų šokis — „La Vida Breve“ — Manuel de Falla; Kreisler; Scherzo cis-mol. Op. 2 ir šeši etudai — F. Chopin; Ištrauka iš suitos „Tombeau de Couperin“ — M. Ravel.

Dar vis tęsiasi saulėtos rudens dienos, — nesibaigia ir sekmadienių popiečių koncertai Jaušimo centro Didžiojoje salėje, Chicagoje. Tikėkimės, kad jie nesibaigs su gražiu rudens oru, išvystys tam tikrą tęstinumą. Tebūnie penktadieniai — kultūrinės vakaronės, šeštadieniai — pasilinksminimams, o sekmadieniai — koncertams. O kad gerą muziką mylinčios publikos yra, parodė ir šis Elenos Kuprevičių tės ir Andriaus Kuprevičiaus koncertas, kurį surengė „Margutis“, vadovaujamas nenuilstančio ir kiekvienais metais ne kiek nenuilstančio impresario Petro Petručio.

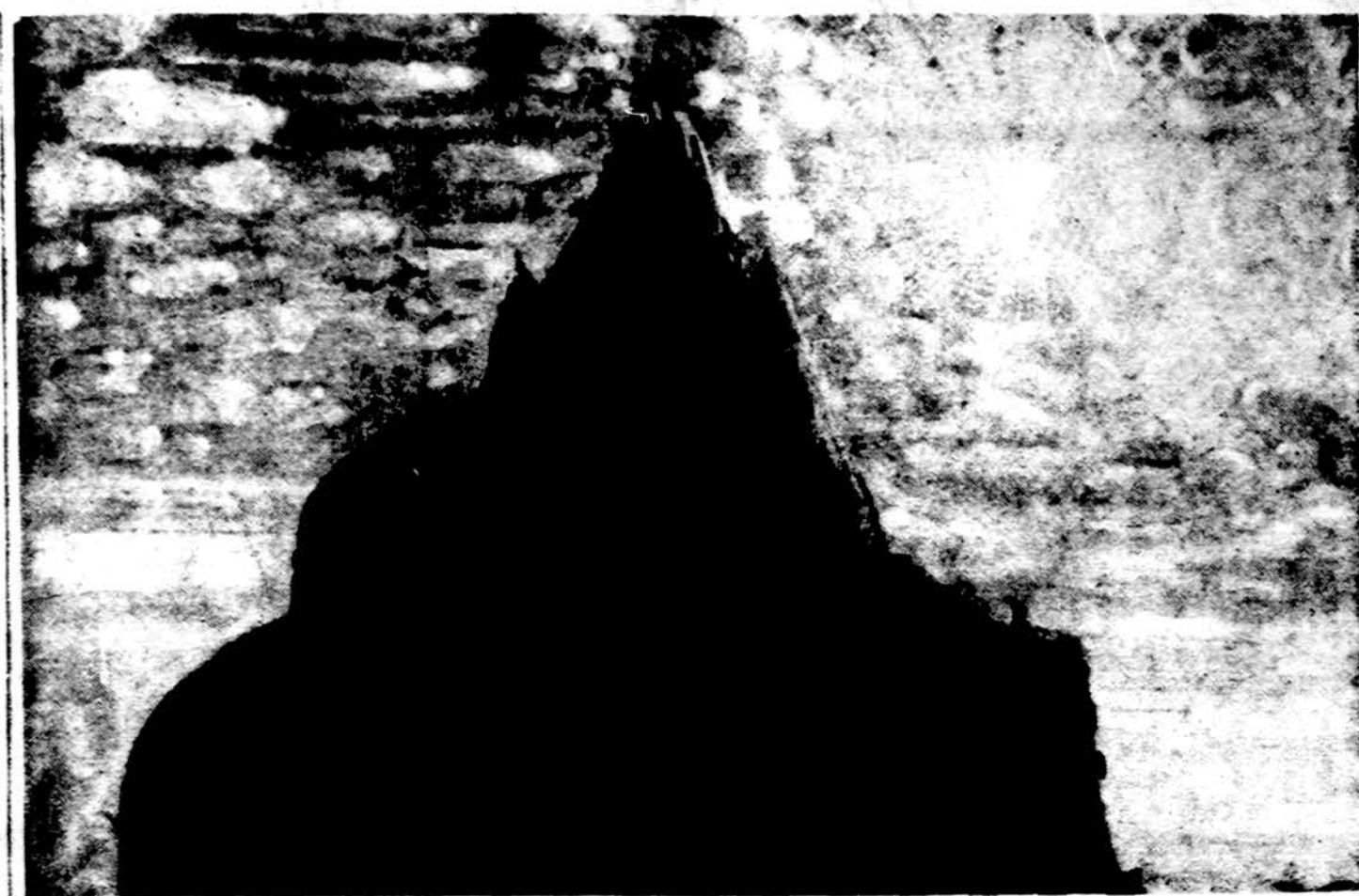
Koncertą pradėjo smuikininkė Elena Kuprevičiūtė su nelengva, daug ištermės ir jėgos reikalaujančia C. Saint-Saens Sonata smuikui ir fortepijonui. Šios rūšies muzika, parašyta gaivalin-gai išsiūbavusios romantinės eros viršūnėje, (žinoma ne kvailatvyniniai kalbant) reikalauja iš smuikininko didelio skambaus tono, plataus vibrato, (kairės rankos judinimas, grojant ilgesnais gaidais) ir ryškaus portamento (girdimas slydimas tarpe dviejų atokiau nuo viena kitos esančių gaidų) — trumpai tariant, didelio romantinio gesto. Elena Kuprevičiūtė — graži, liekna moteris, turi liekanas rankas ir liekanus pirštus, jai reikia daug pastangų, kad išgautų didelį toną. Vietomis tai pasiseka, pagreitinant smuiką slinkti ar panaudojant daugiau spaudimo. Tačiau pirmuoju atveju nukentė paskutiniąją frazės gaidą, ar gaidos (per tylią, ar per trumpai grojamos), gi antruoju atveju sustingsta dešinės rankos riešas, ir jo judrumo pasigendama šokinėjant smuiką (bouncing bow) pasąuose. Be to, greitųjų gaidų viršūnės prabėga per tylią ir per greitai, kad sudarytų pribloškiantį virtuozinį išpuolį. Naudojant daugiau smuiką kiekvienai gaidai ir tuo išryškinant paskiras gaidas, gaunasi daug stipresnis efektas. Kartais lėčiau skamba greičiau.

Andrius Kuprevičius, skambinęs pianino partiją, sėdėjo savo sesers šėšelyje (aš kalbu čia apie paprastą smuikininkės ir pianisto išsidėstymą scenoje). Kodėl jie pasirinko šias, truputį neįprastas pozicijas scenoje, yra jų reikalas. Aš paminėjau tik dėl to, kad Andrius Kuprevičius šį sceninį išdėstymą perkėlė ir į veikalo atlikimo plotmę — vietoj buvus pilnateisio partnerio, nutarė būti tik akomponiatorium. Tas jo dženelmeniškas pasitraukimas, kad neatitrauktų dėmesio nuo smuikininkės, vis tiek neišsprendė ansamblio balanso problemas: garsiuose pasąuose fortepijonas buvo per garsus, tyliuose — per tylus. Pirmuoju atveju gal kalčiausias tas jų neįprastas išsidėstymas scenoje — fortepijonas, stovėdamas gliaulau scenoje, vibravo visoje savo didybėje, padedamas dar didžiulio ploto medinių scenos grindų; smuikininkė gi stovėjo priekyje tarpe dviejų medžiaginių uždangos gabalų, kurie sugėrė garsą. Antruoju atveju — tyliuose pasąuose pianistas bandė laikytis fone, atsakydamas savo grojime banguoto frazės išraiškingu-

mo. Tai ypač išryškėjo, prisimenant, kad šalia balso smuikas yra pats ekspresyviausias instrumentas. Gal šie visi trūkumai pasitaikė dėl repetitijų stokos, gal ir pati fortepijono partija perkrauta, o gal kaltas ir pats veikalo pasirinkimas? Kodėl visi lyriniai tenorai nori dainuoti „Othelo“? Kodėl?...

Antrasis smuikininkės išėjimas scenon buvo daug įspūdingesnis. Jos švelniai dainuojantis J.S. Bach'o „Arioso“ paskleidė salėje be-laišką ramumą, tą ramumą, kurios joks kitas kompozitorius negali taip sukurti, kuri taip reikalinga mūsų laikams. Čia solistė, atrodė, užmiršo viską ir tik dainavo. Dar norėjos prašyti: „Daugiau, daugiau...“ Tačiau programma išspausdinta — sekantis kūrinys J. Guodžio „Scherzo“. Nors Guodžio stilius ir nėra per daug originalus, nors jo kūriniai parašyti nepatogiai ir smuikui, ir fortepijonui, ir balsui, tačiau už viso to slepiasi tvirta, gili asmenybė, kuri tiesiog priverčia tave paklusti jos užmačioms, o kai pasiklausai galutinio rezultato, esi laimingas, kad paklusai. Elena Kuprevičiūtė atliko šią vieną sonatos dalį pasigėrėtinai, laisvu užsimojimu, sukurdamą žaismingą nuotaiką. Taip būtų malonu buvę išgirsti visą Guodžio sonatą programos pradžioje. Kitas kūrinys programoje — K. Szymanowski „Aretužų fontanas“ yra kaip geras lenkiškas anekdotas — kuo geriau papasakoji, tuo kvailiau anekdote vaizduojamas lenkas atrodo. Reikėtų surašyti visas šio kompozitoriaus gaidas ir jas sudegti, o tiems, kurie moka atmintinai, užduoti užmaršties vaistą, kad augančioji jaunųjų smuikininkų karta būtų apsaugota nuo valandų, dienų, savaitių, mėnesių mokymosi šio techniškai labai sunkiai ir prašmatniai parašyto muzikinio šlamšto. Paskutinis kūrinys — ispanų šokis iš de Falla „La Vida Breve“ (Kreislerio perdirtas smuikui ir fortepijonui) buvo gana žavingai pagrotas, tačiau jautėsi, kad tai turėtų susijavėjimas, belankant Ispaniją, o ne karštakraujų ispanų visapusis atsidavimas situacijai. Fortepijone buvo pasigendama kažko panašaus į staugus brūkštelėjimus per gitaros stygas, o smuike trūko skambių staccato frazės užbaigimų ir pauzių, ty dramatišni ore pakibusių pauzių, taip charakteringų ispaniškai gyvenimo būdą: kai bulius, prieš puldamas toreadorą, įsmeigs akis lukteri vieną akimirką, arba kai du ispanai, išeidę vienas kitą, su ištrauktais peiliu stovi akistatoj, tuoj pradėdami fatališką kovą.

Po pertraukos Andrius Kuprevičius pasirodė visu savo stiprumu kaip solistas, kaip pianistas interpretatorius. Ką galima gero pasakyti apie jo brilantišką techniką, apie užbaigtą iki detalių frazavimą, apie išmąstytą interpretaciją, apie sukuriamą veikalui būdingos nuotaikos, ko jau nebuvo pasakyta ispanų, vokiečių, anglų ir kitomis kalbomis, nekaltant jau apie lietuvių kalbą. Aš manau jam, kaip kokiai gražiai materialiai, nusibodo klausytis komplimentų, kokia ji esanti graži. Publikos karšti plojimai ir bravo šauksmai pasako originalia ir intensyviau tuoj pat po įvykio tai, ką bandytumei po dienos, kitos, atsisėdęs prie rašomosios mašinėlės, žodžiais išreikšti. Aš tik norėčiau Andriui Kuprevičiui, kaip gražiai materialiai, pasibūdinti ir ausi kai ką, kad niekas iš aplink stovinčių negirdėtų: Sėdžiui ir klausaus jo žavina-gai Chopin'o skambinimo ir įsi-



M. K. Čiurlionis

Pilis. Pasaka

Nauji leidiniai

• ATEITIS, 1979 m., Nr. 6.

Ateitininkų Federacijos leidžiamas katalikiškas - lietuviškas orientacijos mėnesinis žurnalas. Vyr. redaktorius — kun. dr. Kęstutis Trimakas, 850 Des Plaines Ave., Apt. 409, Forest Park, IL 60130. Šį numerį redagavo ir išdėstė Saulius Kuprys. Administruoja Juozas Polikaitis, 7235 So. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629. Metinė prenumerata — JAV ir Kanadoje — 9 dol., kitur — 7 dol., Pietų Amerikoje — 5 dol. Pareiškimas šio numerio temos: Prof. Prano Dovydaičio paskutinės dienos; Pamokslas, pasakytas kun. K. Garucko laidotuvių; Atsinaujinimo sąjūdžiai; Sustiprinti kovą už V. Petkaus išlaisvinimą; dr. A. Damušio laiškas jaunimui.

• CHRONICLE OF THE CATHOLIC CHURCH IN LITHUANIA, No. 33.

Translated by: Vita Matusaitis. Translation Editor: Rev. Casimir Puševičius. Published by the Lithuanian R. C. Priests' League of America, 351 Highland Blvd. Brooklyn, N. Y. 11207.

• AKIRACIJAI, 1979 m., Nr. 7.

Atviro žodžio mėnraštis. Leidžia Viewpoint Press, Inc. 6821 So. Maplewood Ave., Chicago, IL 60629. Redaguoja Redakcinė komisija. Administruoja K. Avizienas. Metinė prenumerata — 8 dol.

Numerio stambmenos: Ispū-džiai iš Baltiškųjų studijų konferencijos Švedijoje; Pogrindinių žvilgsnis į ateities Lietuvos; R. Misiūno išpuodžiai iš Kinijos; Pereitų metų išvijos

Vandos Aleknienės paroda

Ligi šiol Vandos Aleknienės darbus Chicagoje matydavome tik įvairiose bendrinėse čikagiečių ir kitų dailininkų parodose. Jinaš savo individualios parodos vis neįsiskubindavo surengti. Tačiau tapybą jai nėra tik šiaip sau mėgėjiškas žaidimas, išsilaikytas „laiko užmušimui“. Dailininkė meną yra rimtai studijavusi išskirtinėje šio krašto dailės mokykloje — Chicago Meno institute tuo pačiu metu, kai ten studijavo ir daugiau, jau toli pašokusių lietuvių: Kęstutis Zaprkas, Antanas Brazdys, Jonas Kelečius ir kiti. Tik Aleknienė per daug nesiveržė į platiuosius vandenis, laikydamasi savo pasaulio uždarmumo. Todėl dabartinė jos vienos individuali paroda M. K. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoje nėra kokia staigmena iš nežinios, bet vis tiek naujiena, kai pirmą kartą parodoma tiek savo darbų vienu kartu.

vaizduoju taure, pilną puikias burgundiško vyno, ir laukiu, kada ji per kraštus išsilies. Ir galų gale sulaukiu — po trečio etudo prieš paskutinės gaidos kairėje rankoje, ir tikriausiai dėl jos — taurė išsilies per kraštus, ir tada Andrius Kuprevičius pakyla virš savo meistriško skambinimo, jis užmiršta, kad skambina tik vargijoje Jaunimo centro salėje; dabar jo klausosi visos daugiakalbis pasaulis — tuo momentu menkas Jaunimo centro Steinweg fortepijonas pavirsta dinguoju Steinway grand piano.

Parodoje daugiau kaip 30 tapybų. Kataloge įrašyta 25 paveikslai. Keliais darbais paroda papildyta, kataloge jau atspausdinus. Dailininkas J. Račkus katalogo įvade Vandą Aleknienę priekaria prie abstrakčiųjų ekspresionistų. Tai verčia apie dailininkę kalbėti ne tik formos, bet ir minties prasme. Kaip žinome, prancūziškas impresionizmas yra labiau paviršiaus formos, saulėtų peizažų ir taigų gamtinio žmogaus menas. Vokiškas ekspresionizmas skverbiasi giliau, ne tik į formą, bet ir į turinį, jam svarbu ir giluminiai mąstymo klotai, egzistencinės problemos. Ar galima visa tai rasti ir abstrakčiame ekspresionizme, kur daiktiniai kontūrai visai nebūtinai?

Neblogas atsakymas yra ir ši



Vanda Aleknienė

proza; Pokalbis su Ginzburgu; K. Sajos ir V. Petkevičiaus knygos jaunimui.

• LIETUVIŲ DIENOS, 1979 m., Nr. 6.

Redaguoja redakcinė kolegija. Leidžia ir administruoja Antanas F. Skirius. Redakcijos ir administracijos adresas: 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029. Metinė prenumerata — 15 dol.

• SKAUTŲ AIDAS, 1979 m.

birželio mėn. Lietuvių skautų mėnesinis žurnalas. Leidžia LSS Tarybos Pirmija. Redaguoja Juozas Toliušis, 7220 S. California Ave., Chicago, IL 60629. Administruoja Malvina Jonikienė, 6346 S. Washtenaw Ave., Chicago, IL 60629. Metinė prenumerata — 5 dol.

Vandos Aleknienės paroda. Pats geriausias jos tapybos darbas yra tie, kuriuose nerandame jokio mums pažįstamo daikto, bet kurių kompozicija, spalva ir ekspresyvi forma verčia mus

mąstyti vienokiu ar kitokia kryptimi. Štai visi konkretūs paveikslų pavadinimai — „Tiltas“. Tačiau, kaip bežiūrėtum, tilto jame nėra. Tačiau rasi ir jausi tą jėgą, kuri alypi galingsos tilto arkose, svorio atramos. Kifur žiūrovui paliekama dar didesnė laisvė: manyk ir įsivaizduok, kaip nori. Sakysim „Kvartetas, Nr. 2“. Vienam gal bus tik kompozicinis spalvų ir formų ekspresyvus balansas, ir daugiau nieko. Kitam tačiau gal bus ir rūsti modernių laikų problema, vedanti į industrinį horizontą, užgožtą milžiniškų tanklaivių.

Mažiau reiklūs tačiau yra tie darbai, kuriuose nutopamas visai konkretus daiktas daugiau ar mažiau abstrakčiame kontekste. Kaip, sakysim, paveikslas „Mano paukščiai“. Aplamai pirmoji tokios apimtys Vandos Aleknienės paroda jau labai gražiai prines šio rudens vaisius. Paroda atdara dar ir šį savaitgalį. Ją globoja skautės. k. brd.

Čiurlionis vokiečių spaudoje

(Atkelta iš 3 psl.)

colas Konstantas Čiurlionis vėl atrastas. Rašoma, kad pasaulis penkiasdešimt metų apie Čiurlionį nieko nežinojo kaip tik tada, kada Kandinskio našlė Nina garsino savo vyrą, kaip abstrakcionistinio meno pradininką. Anot recenzento, Čiurlionio paveikslai yra nebaigti ir neužbaigiami, juos reikia žiūrovui atlausti ir išmąstyti, nes tai yra mąstymo paveikslai; jie neturi nei pradžios nei pabaigos; Čiurlionis neatstovauja kokiai nors epochai, jis yra vienintelis.

• DIE WELT (Berlin), 79.

IX. 6. Taipgi viena iš recenzijų, kurioje buvo sutiktas valstybinis Čiurlionio vardo Vilniaus styginis kvartetas, koncertavęs Berlyne. Koncertan buvo įterpta ir Čiurlionio kūrinų. Recenziją rašo Wolf Zube. Antraštė: „Mageres vom merkwuerdigen Maler — Musiker“. Atkreipiamas dėmesys į pagrotą Čiurlionio „Kvartetą“, kuriame užčiuopiami lietuvių liaudies melodijų atgarsiai.

• DIE WELT (Bonn), 79.IX.

6. Rašo Peter Gopfert. Antraštė: „Ein Genie der Farben aus Litauen“ (Spalvų genijus iš Lietuvos). Straipsnis iliustruotas Čiurlionio „Vasaros sonatos“ paveikslu „Finale“ (per vieną skiltį). Primenamas Stravinskio apgalvestavimas, kad jo išgytasis vienas Čiurlionio paveikslų rusų revoliucijos maišatyje buvo prarastas ir dingo. Plačiau supažindinama su Čiurlionio gyvenimu, jo domėjimusi įvairiomis sritimis ir jo šandienine legenda. Detaliau aptariami Čiurlionio tapybiniai ciklai, jo santykis su bendralaikėmis meno srovėmis bei pavieniais dailininkais. Tai bene akademiškiausia Čiurlionio berlyniškės parodos recenzija.

• DIE RHEINPFALZ LUDWIGSHAFENER RUNDSCHAU (Ludwigshafen), 79. IX.

7. Straipsnis, pavadinamas „Simfonie ohne Paukenschlag“ (Simfonija be būgnų mušimo). Autorius: Andreas — Christian Arndt. Rašančiam Čiurlionio paveikslai yra tikra muzika, tik be garsinio skambėjimo. Ryškiai stabtelėjama prie grynai kosminių Čiurlionio paveikslų. Sumuojančiai kurybą vertinant, tariama, jog Čiurlionis rodomas Berlyne vertai.

• FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG (Frankfurt), 79. IX. 11.

„Der legendaere Li-tauer“ (Legendinis lietuvis) — taip pavadinotas straipsnis, kurį parašė Camilla Blechen. Pridėta ir M. K. Čiurlionio paveikslas „Lūdesys“ nuotrauka (per dvi skiltes). Užsimenant šimtmečio pradžioje vyrausį simbolizmą, ilgai pamirštasis Čiurlionis statomas čia šalia Richardo Strauss'o, Maurice Maeterlinco, Gustave Moreau ir Odilono Redon. Minimas taipgi Gorkio susižavėjimas Čiurlioniu. Kalbant apie abstrakcionizmą, apgalstaujama, kad parodoje nebuvo Čiurlionio „Pasaulio sukūrimo“ ciklo. Tik iš šio ciklo nuotraukų Blechen daro išvadą, kad Čiurlionis galėtų būti idomiame nagrinėjamas ryšium su vėlyvaisiais anglų tapytoju Turner darbai.

• BERLINER RUNDSCHAU (Berlin), 79. IX. 13.

Straipsnis antraštė: „Čiurlionis — es lohnt sich“ (Čiurlionis apsimokėjo). Kas straipsnį parašė, nežinome, nes jo pabaiga turimam atspaudė nukirpta. Parodos recenzijoje sakoma, kad rugsėjo mėnesį vyksianti Berlyne Čiurlionio tapybos darbų paroda yra tikra sensacija. Liečiant Čiurlionio paveikslų tematiką, jos misticizmą ir simbolizmą žiūrinama lietuviškosios dvasios giminytė su indiškosios mąstymu, prisimenamas lietuvių

kalbos ir sanskrito kalbos panašumas.

• DER TAGESPIEGEL (Berlin), 79. IX. 25.

Antraštė: „Wer war Čiurlionis?“ (Kur buvo Čiurlionis?) Rašo Tibor Kneif. Tai recenzija Vilniaus Čiurlionio vardo meno mokyklos styginio orkestro koncerto parodos proga Berlyne. Bet rašantis koncerto programoje pasigenda, nes Čiurlionio, nes, tarp kitų, muzikantų, Čiurlionio buvo pagroti labai nedaug. Ypač iškeliamas koncerto smuikininko Gidon Kremer ir jo žmonos Elena, kaip pianistės, dalyvavimas programoje. Smuikininkas Gidon Kremer (gimęs Rygoje) vertinamas tiesiog kaip „eine sensationelle Entdeckung“ (sensacinas atradimas). Jis koncerte pagrojo ir Čiurlionio lietuvių liaudies dainos variacijas. Prie muzikinės recenzijos pridėta dar ir Kramerio su žmona nuotrauka. Muzikinės recenzijos gale prislieti ir simpoziumo Čiurlionio temomis išpuodžiai, pasirašyti — (dpa). Minimas ir prof. Aleksio Rannito dalyvavimas pokalbyje, kuriame išryškino klausimą, kiek galimybė Čiurlionį, kaip dailininką, siekti su simbolizmu.

• SPANDAUER VOLKSBLATT (Berlin), 79. IX. 26.

Teikia nepasirašytą informaciją apie Čiurlionio darbų parodą. Raštas pavadinamas: „10.000 Besucher bei Čiurlionis“ (10.000 Čiurlionio lankytojų). Primenama, kad paroda rugsėjo 28 d. įvyks daroma, ir paveikslai vėl grįš į savo nuolatinę buvimą vietoje Kaunan. Parodą aprašiusių tekstų tuose įsivėjęs vienas neaiškumas: Pirmosios žinios apie atvežamą Berlynan Čiurlionį mus pasiekė tvirtindamos, kad parodoti bus atvežta 36 darbai. Kertinėje dienos parašėje akivaizdus, kad lėš juodvalkės išpuodžiai taipgi kalba apie 36 darbus. Tuo tarpu vokiečių recenzijoje vienas kitą minimi 40 išstatytų darbų, kitur dar daugiau. Štai šioje paskutinėje „Spandauer Volksblatt“ informacijoje rašoma, kad parodoje je buvo išstatyti net 52 darbai.

Vokiškosios spaudos Čiurlionis kają apžvalgą baigdami, džiaugiamės dar pakartotinai, kad vokiečių kalbant pasaulis dabar jau nemažai žino apie Čiurlionį, kad bent dalis kultūringosios Europos dailininko originalių kūrinių galėjo tiesiogiai pamatyti savo akimis, nustepti ir įvertinti. Po viso to dabar eile informuoti ir angliškai kalbantį pasaulį. Todėl ir Čiurlionio monografijos anglų kalba ir kitų knygų apie Čiurlionį išleidimas tebūna visiems pirmaeilis ir neužmetamas reikalas.

IŠ TEVYNES IŠBLOKSTUJŲ ATSIMINIMAI

Jau surinkta „Draugo“ spaustuvinė knyga „Bėgome nuo roro“, kur pateikia savo atsiminimus, kodėl traukėsi nuo okupanto, Jurgis Janušis, Česlovas Grincevičius, Jurgis Gliudė, Petras Maldeikis, dr. Jonas Grinius, dr. Aleksandras Plateris, Stasys Barzdukas, Alė Rūta, Aleksandras Radžius, prof. Balys Vijauskas, Juozas Prunskis, Anatolijus Kairys, Pranas Naujokas, dr. Alfonsas Garūnas, Pranas Naujokas, Alfonsas Nakas, dr. J. Gutauskas, Dalia Kučienė, Antanas Juodvalkis, Jurgis Janušaitis, Meilutis Šilkaitis, Elena Milkovaitienė, Leonardas Kerulis ir daug kitų. Yra ištraukos iš dviejų dienoraščių, vėstų traukiantis nuo bolševikų.

Spaudai paruošė Juozas Prunskis. Aplaną piešia dail. Jonas Tričys. Leidžia Vytauto Didžiojo šaulių rinktinė. Išeis ateinančių metų pradžioje.